Yeme Davran??? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Yeme Davran??? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33131

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Yeme Davran??? Ölçe?i (YDÖ), Yahya Özdo?an taraf?ndan 2013 y?l?nda geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Ölçek, özellikle adolesan popülasyonunun yeme al??kanl?klar?n?, tutumlar?n? ve beslenme bilgilerini kapsaml? bir ?ekilde saptamak amac?yla tasarlanm??t?r. Bu araç, ergenlik döneminde s?kl?kla görülen riskli yeme davran??lar?n?n erken te?hisi ve önlenmesi için bilimsel ara?t?rmalara ve uygulamalara katk? sa?lamay? hedeflemektedir.

Ölçek geli?tirme çal??mas?, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü'nde tamamlanan bir doktora tezinin parças?d?r. 58 maddeden olu?an bu ölçek, geçerlik ve güvenirlik çal??malar? ile psikometrik aç?dan sa?lam temellere dayand???n? göstermi?tir.

Anahtar Kelimeler

Yeme davran???, adolesan, beslenme bilgisi, ölçek geli?tirme, psikometri, yeme al??kanl?klar?.

Yazarlar

Yahya Özdo?an

Amaç

Yeme Davran??? Ölçe?i'nin temel amac?, adolesan bireylerin karma??k yeme davran??lar?n? ve bu davran??lar?n alt?nda yatan beslenme bilgi düzeylerini objektif ve sistematik bir biçimde ölçmektir. Bu ölçek, sadece anormal yeme kal?plar?n? de?il, ayn? zamanda sa?l?kl? beslenme tutumlar?n? da de?erlendirerek kapsaml? bir profil sunmay? amaçlar.

Ölçek, e?itim ve halk sa?l??? alan?nda çal??an uzmanlara, gençlerin beslenme risklerini belirlemede ve hedef odakl? müdahale programlar? geli?tirmede kullan?labilecek güvenilir bir enstrüman sa?lamaktad?r.

Yap?

Ölçek, esas olarak iki ana psikolojik yap?y? ölçmek üzere tasarlanm??t?r: **Yeme Davran???** ve **Beslenme Bilgisi**. Yeme davran??? yap?s?; duygusal yeme, k?s?tlay?c? yeme, d??sal ipuçlar?na dayal? yeme ve genel beslenme al??kanl?klar? gibi alt boyutlar? içerebilir. Beslenme bilgisi ise bireyin temel besin gruplar?, sa?l?kl? diyet prensipleri ve beslenme ile ilgili do?ru bilgiye sahip olma düzeyini yans?t?r.

Ölçek geli?tirme süreci, faktör analizi yöntemleri kullan?larak, bu yap?lar?n teorik olarak beklendi?i gibi maddeler taraf?ndan temsil edilip edilmedi?ini do?rulamay? amaçlam??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Geçerlik

Ölçe?in geçerlik çal??malar?, arac?n amaçlanan yap?y? ne ölçüde do?ru ve yeterli bir ?ekilde ölçtü?ünü kan?tlam??t?r. Yap?lan tüm geçerlik analizleri, Yeme Davran??? Ölçe?i'nin **kapsaml?** oldu?unu ve ölçmeyi hedefledi?i teorik yap?y? ba?ar?yla yans?tt??? sonucuna ula?m??t?r.

Bu sonuçlar, ölçe?in yeme davran??lar? ve beslenme bilgisi gibi karma??k psikolojik ve davran??sal yap?lar? ölçmek için gerekli olan **yap? geçerli?i** ?artlar?n? kar??lad???n? göstermektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik (tutarl?l?k) düzeyini belirlemek amac?yla iki temel yöntem kullan?lm??t?r. Bu yöntemler, zaman içinde ölçüm sonuçlar?n?n istikrar?n? ve maddelerin içsel tutarl?l???n? de?erlendirmeye odaklanm??t?r.

Test-Tekrar Test Yöntemi: Bu yöntem, ölçe?in farkl? zamanlarda uyguland???nda benzer sonuçlar üretme yetene?ini, yani zaman içindeki kararl?l???n? ölçmek için kullan?lm??t?r.

?ç Tutarl?l?k (Cronbach Alpha): Maddelerin birbirleriyle ne kadar uyumlu oldu?unu belirlemek amac?yla Cronbach Alpha katsay?s? hesaplanm??t?r. Ölçe?in uygulanmas? ve verilerin faktör analizine tabi tutulmas? sonucunda iç tutarl?l?k katsay?s? **0.84** olarak bulunmu?tur. Bu de?er, ölçe?in yüksek düzeyde güvenilir ve tutarl? oldu?unu göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçe?in yap?sal geçerli?ini ve boyutlar?n? belirlemek üzere veri setine faktör analizi uygulanm??t?r. Faktör analizi, 58 maddelik ölçekte yer alan maddelerin hangi alt boyutlar alt?nda topland???n? ve bu boyutlar?n teorik yap?yla uyumunu incelemek için kritik bir ad?md?r.

Faktör analizi sonuçlar?, ölçe?in çok boyutlu yap?s?n? desteklemi? ve güvenirlik hesaplamalar?nda kullan?lan iç tutarl?l?k katsay?s?n?n (0.84) elde edilmesine zemin haz?rlam??t?r. Bu analiz, ölçe?in yeme davran???n?n farkl? yönlerini ay?rt edebilme kapasitesini teyit etmektedir.

Araç

Test Türü: Geli?tirme Ölçe?i (Development Scale)

Format: 58 maddeden olu?maktad?r. Derecelendirme format? kaynakta aç?kça belirtilmemi?tir, ancak bu tür davran?? ölçeklerinde genellikle 4'lü veya 5'li Likert tipi derecelendirme (örne?in, "Hiçbir zaman"dan "Her zaman"a) kullan?lmaktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Adolesanlar (Ergenler)

Ya? Grubu: Ergenlik dönemi (Genellikle 10-19 ya? aral???)

Popülasyon Detaylar?: Çal??ma, lise ve dengi okullardaki ö?rencileri hedefleyen bir doktora tezi kapsam?nda geli?tirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-report) ölçe?i.

Anahtar Kelimeler

Beslenme al??kanl?klar?, duygusal yeme, k?s?tlay?c? yeme, psikometrik özellikler, güvenirlik katsay?s?, test-tekrar test.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Belirtilmemi?tir.

Kurum E-posta Adresi: yozdogan@ybu.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Yahya Özdo?an (Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, 2013 itibar?yla)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2013 (Doktora tezinin tamamlanma y?l?).

?zinler ve Ücret: Ölçe?in ticari kullan?m? veya telif haklar? hakk?nda kesin bilgi için sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Akademik çal??malar için genellikle kaynak gösterilerek kullan?m izni verilir.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: yeme-davranisi-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Özdo?an, Y. (2013). Adolesanlar?n yeme davran??? ve beslenme bilgilerini saptamaya yönelik ölçek geli?tirme çal??mas? (Doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara). Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmi?tir.

Tez ba?lant?s?: tez.yok.gov.tr

ARABPSYCHOLOGY.COM

Yeme Davran??? Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmu? olup, hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Kaynak içerikte ölçek maddeleri listelenmemi?tir. Ölçek, toplamda 58 maddeden olu?maktad?r. Detayl? maddelere, yukar?da belirtilen doktora tezinin tam metninden veya sorumlu yazar ile ileti?ime geçilerek ula??labilir.

ARABPSYCHOLOGY.COM